

Notariële archieven van voor 1812

In het Noord-Hollands Archief is veel meer interessante informatie te vinden voor genealogische onderzoekers dan alleen de doop-, trouw- en begraafregisters. Zo bevatten oud-rechterlijke archieven, notariële archieven, archieven van de vrede-rechters, memories van successie, rechterlijke archieven, kadastrale archieven, registers van de kamer van koophandel, archieven van krijgsraden, adresboeken en kranten veel informatie, maar worden nog te weinig geraadpleegd. En dat is bijzonder jammer.

Vrijwilligers werken dagelijks aan indexen op een aantal van deze archieven om het de genealogische onderzoeker gemakkelijk te maken. Er wordt onder andere al meer dan 55 jaar (!) gewerkt aan de index op de notariële archieven van Noord-Holland van voor 1812. Deze index is te raadplegen in het Noord-Hollands Archief, locatie Kleine Houtweg 18 te Haarlem. Voor een klein deel staat de index op onze website www.noord-hollandsarchief.nl. In deze index kan gezocht worden op naam, patroniem, onderwerp en plaatsnaam. Naast testamenten, boedelinventarissen en huwelijkse voorwaarden bevatten de notariële archieven ook verrassende akten met verklaringen over zeer uiteenlopende onderwerpen. In het notarieel archief van Texel uit het jaar 1721 is een serie akten gevonden, die gaat over een rel tussen vrouwen die bij de notaris werd uitgevochten. Hieronder volgt een aansprekend voorbeeld.

Ruzie en roddels op Texel

Martje Pieters had ruzie gekregen met Anna Claas. Ze had tegen haar gezegd, dat vrouwen die kort na hun huwelijk een kind kregen, hoeren waren en dat de dochter van Anna Claas er zo één was. Hierop vertelde Anna Claas aan al haar vriendinnen in Den Burg, dat Martje Pieters een kind had gehad en dat zij het had laten brengen naar een mesthoop om het te begraven. Beide dames sleepten vriendinnen mee om hierover verklaringen af te leggen bij de notaris. Hieronder volgt een kort verslag van deze verklaringen.

Martje Pieters stapte met twee vriendinnen, Antje Jans (28 jaar) en Antje Cornelis (18 jaar), in januari 1721 naar de notaris. Zij verklaarden dat toen zij op bezoek waren bij Anna Claas, echtgenote van Jacob Maartensz., deze vertelde dat zij hadden gehoord, dat Martje Pieters een kind had gehad en dat anderen het in de mis (mesthoop) hadden gestopt.

Diezelfde dag ging ook Anna Claas naar de notaris. Zij had vijf vriendinnen meegenomen, te weten Neeltje Pieters, 50 jaar, Jantje Kors, 38 jaar, Cornelisje

Pieters, 30 jaar, Jantje Jans, 23 jaar en Antje Jan, 28 jaar. Alle dames woonden op Den Burg. Neeltje Pieters verklaarde dat zij tegen Anna Claas had gezegd dat Jantje Kors haar had verteld, dat Martje Pieters een hoer was. Jantje Kors verklaarde dat zij tegen Anna Claas had gezegd, dat Martje Pieters een kind had gekregen, dat het een meisje was, en dat zij het weer van Jan Boogaard had gehoord. Andere dames verklaarden dat toen zij bij Anna Claas op bezoek waren, waar Martje Pieters ook was, dat Martje Pieters en Anna Claas ruzie hadden. Over en weer werd er gescholden. Martje Pieters zei tegen Anna Claas bovendien: "dat zijn hoeren die so kort na haar trouwen een kind krijgen en gij hebt die binnen uw deur". Hierop vroeg Anna Claas: "Wel wie is dat dan?". Waarop Martje Pieters antwoordde: "Wel dat is uw dochter Matje, die is een hoer".

Een paar dagen later gaan Aaltje Boogaards, echtgenote van Jan Uit den Boogaard (52 jaar), en Anna Jans (28 jaar) op verzoek van Martje Pieters ook naar de notaris. Zij verklaren dat zij nooit hebben beweerd dat Martje Pieters een kind zou hebben gekregen, maar in tegendeel, dat het een eerlijke jonge dochter is, die nog nooit heeft gebaard. Ook dat zij nooit een kind van haar naar de mesthoop zou hebben gebracht. Het is "openbare loogentaal en het zijn schandelijke impertinente lasteringen", aldus dit tweetal.

Op 27 januari 1721 volgt een verzoening bij de notaris tussen de twee ruziënde dames. Anna Claas en Martje Pieters verklaren dat er een kwestie tussen hen was en dat ze scheldwoorden hadden gebruikt. Uit christelijke liefde en burgerlijke plicht wilden zij elkaar vergeven. Anna Claas erkent Martje voor een eerlijke jonge dochter, dat zij nooit hoerij bij haar heeft bespeurd en dat zij nooit een kind had gehad of had laten begraven. Martje Pieters verklaart op haar beurt, dat de dochter van Anna Claas, die Maartje Jacobs heet, erkent voor een eerlijke weduwe en dat zij nooit hoerij of oneer bij haar heeft bespeurd. Ze beloofden nooit meer te schelden of lasterpraatjes te zullen uiten en zullen doen alsof die kwestie nooit in de wereld was geweest.

bron: Oud-notarieel archief Texel, toeg. 185, inv.nr. 4855, akte 1, 2, 4 en 6.

Wilt u ook eens kijken of uw voorouders in de index op de notariële archieven voorkomen? Kom dan eens langs bij het Noord-Hollands Archief, locatie Kleine Houtweg 18 te Haarlem, of maak eerst een afspraak met Willem Blok tel. 023-5172706.

Annabella Meddens-van Borselen